

Secció de Geografia i Història

Les restes romanes de la carretera d'Alcolea

Poques vegades és notícia a Reus la troballa de restes arqueològiques romanes. Tot i tenir tan a prop jaciments de primera magnitud com Centelles (Constantí) o la mateixa Tarragona, molts reusencs actuen com si fos impossible que a la nostra ciutat o a les seves rodalies hi hagués cap romanalla anterior al segle XX. És clar que desconeixen o no recorden que s'han fet, en el mateix nucli urbà de Reus i en diferents llocs del seu terme municipal, nombroses troballes d'estructures arquitectòniques, enterraments, fragments de ceràmiques, escultures, inscripcions i altres materials d'època romana. Segurament si visitessin algun cop (o més sovint, o més detingudament) el Museu Comarcal Salvador Vilaseca no els resultaria tan estrany aquest fenomen, que per altra banda consideren habitual a només dotze o tretze quilòmetres al sud-est de la plaça del Mercadal.

Molts reusencs, doncs, es van sorprendre quan van veure, el 17 de desembre, a la primera plana de les edicions locals d'*El Punt* i del *Diari de Tarragona*, la notícia, destacada, del descobriment d'unes restes antigues al costat de la carretera d'Alcolea, en la zona on és prevista la construcció d'una important rotonda de l'anomenada variant sud de Reus. Val a dir, però, que les restes en qüestió són dins del terme de Riudoms (això sí, a tocar amb el de Reus).

Arran de diferents circumstàncies, he tingut una intervenció força directa en l'esmentat "descobrimt", de manera que estic en condicions de donar unes quantes dades que poden ajudar a aclarir una mica com ha anat la qüestió. Començaré per dir que no és un jaciment arqueològic nou o inèdit, per bé que sí força desconegut.

Es tracta d'una vil·la romana que presenta, com altres de la mateixa zona (els Antigons, la Buada, el Vilar, el Brugar, el Mas de Gomandí, etc.), indicis prou evidents de l'existència d'un o més forns productors de contenidors (bàsicament àmfores vinàries) i de materials de construcció (tègules, ímbri-

ces, maons, etc.) de ceràmica o terracuita. És en terres de l'antic Mas d'en Corts, a la partida de les Planes del Roquí.

Entre la documentació personal de Salvador Vilaseca, dipositada pels seus familiars en el Museu que porta el seu nom, hi ha una nota manuscrita i una fotografia que ens confirmen que el jaciment ja era conegut per aquest destacat investigador l'any 1952. La nota, molt breu i destinada a formar part d'un treball que va romadre inèdit, diu així: "En las inmediaciones de la Granja Avícola [en blanc], a la izquierda de la carretera de Reus, de donde dista unos tres kilómetros y medio, a Alcolea del Pinar, observamos en superficie infinidad de tiestos, tanto de vasijas como de tégulas e ímbrices, y fragmentos de pavimento de *opus testaceum*, que revelan fué aquel lugar el emplazamiento de una villa."

Molt més endavant, gairebé coincidint amb la mort de Vilaseca (1975), un altre estudiós del nostre passat, Valerià Romero, va redescobrir la vil·la i hi va recollir des d'aleshores nombrosos fragments de ceràmica romana que va dipositar en el Museu Arqueològic Municipal de Riudoms. El 16 d'abril de 1985, el Sr. Romero ens va acompanyar a Ramon Capdevila, antic col·laborador de S. Vilaseca, i a mi mateix a veure el jaciment, on feia poc que havia sorgit a la superfície una gran quantitat de materials arqueològics com a conseqüència de l'arrencament dels ceps d'una vinya. Hi vam comprovar l'existència d'un extens abocador format per peces de ceràmica en diferents estats de cocció, fet que —conjuntament amb els trossos de toves i rajoles recuits que formaven part d'un marge de la finca— assenyalava sens dubte la presència d'una terrisseria romana en aquell lloc, tot i que molt probablement ja arranada.

De l'existència d'aquesta terrisseria romana en vam donar notícia —més o menys extensa— V. Romero i jo mateix en sengles articles publicats els anys 1986 i 1988 a la revista riudomenca *L'Om* i al *Bulletí Arque-*

ològic de Tarragona, referències que van ser recollides en dos treballs de caràcter general publicats pels meus col·legues Jordi Miró (1988), Víctor Revilla (1995) i Ramon Járrega (1995). També en va ser informat el Servei d'Arqueologia de la Generalitat.

L'estiu de 1997, arran d'una petició de l'arqueòloga dels Serveis Territorials de Cultura a Tarragona, Maite Miró, i com a conseqüència d'un escrit que l'Ajuntament de Riudoms havia tramès quan es va conèixer el projecte de construcció de la variant esmentada, vaig acompanyar al lloc —d'acord amb el Sr. Romero— un petit grup de tècnics responsables de l'obra per tal d'evitar la destrucció del jaciment abans del seu pertinent estudi arqueològic. Finalment, després d'un seguit de tràmits administratius, es va iniciar el seguiment arqueològic d'urgència en la zona, a càrrec de l'empresa Codex i dirigit pel nostre col·lega Josep M. Puche. Aquesta intervenció, coordinada amb l'avenç de les obres de la variant, va posar al descobert les restes que esmentàvem al començament. Unes restes que cal estudiar.